

In Memoriam: Donald Davidson (1917-2003)

- af Anders Schoubye

Det analytisk filosofiske miljø mistede i slutningen af august en af sine mest væsentlige skikkelser, professor i filosofi ved Berkeley University, Donald Davidson. 86-årige Donald Herbert Davidson døde den 30. august som følge af et hjerteanfald tre dage forinden i forbindelse med en knæoperation.

Siden 1981 var Davidson professor i filosofi ved Berkeley University. Tidligere havde han virket som professor ved bl.a. Princeton University og Stanford University.

Fra klassisk filosofi til moderne analytisk filosofi

Davidson var uddannet på Harvard University, hvor hans hovedfag var litteratur. Han studerede indgående poesi fra det 17. og 18. århundrede og værker af William Shakespeare, og da det var påkrævet på daværende tidspunkt, at Bachelors in Art and Science på Harvard kunne græsk eller latin, tog Davidson græsk på begynderniveau. Her udviklede han en interesse for klassisk filosofi, som hans Ph.d.-afhandling om Platons 'Philebus' fra 1949 er en tydelig illustration af.

I løbet af overbygningsuddannelsen og Ph.d.-forløbet deltog Davidson i en række af W.V.O. Quine's kurser, hvilket skulle få en overordentlig stor indflydelse på Davidsons tænkning. Davidson og Quine arbejdede tæt sammen, og Davidson fungerede bl.a. som assistent for Quine i forbindelse med et kursus i matematisk logik. Første udkast af Davidsons Ph.d. blev ikke antaget, og Quine, der havde fortalt Davidson, at Carnap var den eneste filosof, som havde imponeret ham, udtrykte en vis forbløffelse over Davidsons interesse for klassisk filosofi. I anden ombæring lykkedes det for Davidson at få antaget sin Ph.d.-afhandling, men Davidsons lidenskab for klassisk filosofi var nu blevet afløst af en spirende interesse for analytisk filosofi – i særdeleshed foranlediget af Quines entusiasme for Carnap, Tarski og logisk positivisme. I løbet af de næste årtier ændrede

Davidson derfor drastisk fokusområde fra den klassiske filosofi til moderne analytiske filosofi – og det var især indenfor analytisk sprog- og bevidsthedsfilosofi, at Davidson senere skulle cementere sig som en af de mest indflydelsestrige og anerkendte filosoffer i vor tid.

Davidsons filosofiske gennembrud

Artiklen 'Actions, Reasons and Causes' fra 1963 var den første artikel, som gjorde Davidson vidt kendt i det filosofiske miljø.

Artiklen var bl.a. epokegørende fordi den drastisk ændrede forståelsen af forbindelsen mellem på den ene side formodninger og ønsker og på den anden side handlingers årsag. Som Ernest Lepore udtrykte det: 'Davidson brought the causes and reasons back together'.

Artiklen er et systematisk forsvar for tesen, at en handling forklaring via reference til formodninger og ønsker er en kausal forklaring. Den generelle opfattelse (i Wittgensteins fodspor) var på daværende tidspunkt, at kausale forklaringer fordrede et slags lovmæssigt forhold mellem en begivenhed og dens årsag – og at rationelle handlinger ikke forekom at indeholde en sådan lovmæssig forbindelse. Forklaringer med reference til motiver blev generelt opfattet som uafhængige af forklaringer med reference til årsager.

Davidsons artikel introducerer to centrale begreber: a) primary reasons og b) handlinger 'under a description'. Davidsons begreb om 'primary reasons' kombinerer formodninger og ønsker på den måde, at en årsag til en specifik handling kan forklares som resultatet af en formodning (belief) om handlingens konsekvens, og et ønske (desire) om at frembringe den pågældende konsekvens. Kombinationen af formodning og ønske (belief / desire) fungerer ifølge Davidson som en adækvat *kausal* forklaring af den pågældende handling. Det skal forstås i kraft af hans anden centrale ide om handlinger under forskellige beskrivelser. Dette er en grundsætning om, at handlinger er forståelige vha. forskellige beskrivelser, men kun nogle

beskrivelser kan indfange det intentionelle aspekt af en handling. Som en følge af disse to hovedintuitioner i Davidsons artikel kan referencen til *'beliefs and desires'* fungere som en kausal forklaring af handlingen under visse beskrivelser. Givet at der findes flere beskrivelser af handlingen, der er adækvate, men kun nogle indfanger intentionen, argumenterer Davidson, at en handling og dens årsag kan forklares kausalt.

Artiklen skulle senere få stor indflydelse ikke bare på Davidsons arbejde i bevidsthedsfilosofi, men på bevidsthedsfilosofi som hele.

Davidson og sprogfilosofien

I sprogfilosofiske kredse blev Davidson særdeles kendt med artiklen *'Truth and Meaning'* fra 1967 i hvilken han lancerede sin banebrydende teori om sproglig betydning. Davidsons program havde som sin centrale ide, at Tarski's sandhedsteori havde leveret det tekniske maskineri til en tilfredsstillende ekstensionel semantik. På trods af, at Tarski selv havde udtrykt stærk tvivl om, hvorvidt hans sandhedsteori var anvendelig for naturlige sprog, vendte Davidson mere eller mindre Tarski's convention-T på hovedet. Hos Davidson leverer det tarskianske paradigme ikke længere sandhedsbetingelser, men derimod betingelser for forståelse af sætningers betydning. Davidson argumenterer i *'Truth and Meaning'*, at en sætnings betydning skal forstås ved at vide under hvilke omstændigheder, at sætningen er sand. Davidsons program tog derfor karakter af en slags oversættelsesmanual i stil med Tarskis sandhedsdefinition. Når vi undersøger et fremmed sprog lærer vi at forstå de respektive sætninger i sproget ved at parre sætningerne med sandhedsbetingelser. En sætnings sandhedsbetingelse findes ved at udpege begivenheden eller de omstændigheder under hvilke sætningen er sand. Davidson lancerede efterfølgende en lang række af uddybende artikler (bl.a. *'Semantics for Natural Languages'* (1970), *'In Defence of Convention T'* (1973), *'Quotation'* (1979), *'On Saying That'* (1968) og *'Radical*

Interpretation' (1973)), hvor bl.a. det centrale begreb *'Radical Interpretation'* og hans velkendte charity-princip blev introduceret. Radical Interpretation var Davidsons metode til at parre ukendte sætninger med korrekte sandhedsbetingelser, og derved forstå betydningen af ukendte sætninger. Charity-princippet, som siden hen er blevet brugt i vid udstrækning, var Davidsons metode til at undgå et distinkt problem for betydningsteorien. Problemet var, at for at forstå en talers ytringer, må vi kende talerens formodninger, men for at kende en talers formodninger, skal vi forstå personens ytringer. Charity-princippet var et forsøg på at gribe ind i denne cirkel. Davidson argumenterer i *'Radical Interpretation'* (1973), at når vi tilskriver en person formodninger af forskellig art og tillægger personens ytringer en betydning, skal der være en intern konsistent forbindelse mellem disse, og også mellem personens generelle adfærd. Med andre ord, vi skal være velgørende, således at vi ikke forklarer en persons ytringer ved at tilskrive personen urimelige formodninger givet personens omgivende miljø.

Davidson forblev aktiv i det filosofiske miljø hele sit liv, og udgav væsentlige artikler. Bl.a. artiklerne *'The Folly of Trying to Define Truth'* (1996) og *'The Structure and Content of Truth'* (1990) er iøjnefaldende eksempler på Davidsons forsatte forsøg på at præge diskussionen af hans teorier, og samtidig nogle gode eksempler på Davidsons villighed til at revidere sine egne synspunkter i lyset af nye og stærke indvendinger imod hans teorier.

Den officielle erklæring i forbindelse med Donald Davidsons dødsfald forefindes på Berkeleys hjemmeside (www.berkeley.edu) sammen med en række links til artikler om og interviews med Donald Davidson.